

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN PRIMJERAK

Partner

Magazin o odbrani i vojsci

Broj 71 april 2018. godine

**Prvi piloti VCG obučeni za
upravljanje helikopterima Bell**

Bjelasica, zajednička vježba u zimskim uslovima crnogorskih i američkih vojnika

SADRŽAJ

4. V.d. načelnika GŠ VCG, brigadni general Ilija Daković: Našu vojsku respektabilnom čine njeni pripadnici
6. NATO: Sposobnost adaptacije u skladu sa novim izazovima
8. Prva četiri pilota VCG obučeni za upravljanje novim helikopterima: "Zvonce" je samo nježno ime za moćne mašine
11. Kraljevski koledž odbrambenih studija u Londonu: Vrhunska priprema za najviše dužnosti
14. Pismo iz misije: Major Vladimir Mitrić, misija EUTM: Opremiti vojnika na put od hiljadu kilometara
16. Foto priča: Promocija vojnog poziva i vojnih akademija u srednjim školama
18. Naši kadeti: Peko Nikolić, student IV godine Vojne akademije „Dr. Franjo Tuđman“: Ispunjenje tajnog dječaćkog sna
20. Darko i Lazar Knežić: Otac i sin, zaljubljeni u more i Mornaricu
22. Reportaža: Crnogorski i američki vojnici na zajedničkoj obuci u zimskim uslovima
24. Patrolni čamci: Od traganja i spašavanja do zaštite luka i plovnih puteva
27. Prvi od državnih institucija: Viber stikeri Ministarstva odbrane
28. Zapis o jednoj crnogorskoj porodici: Sredanovići, četiri generacije plemenitih izdanaka

IMPRESUM

Partner - magazin o odbrani i vojsci

BROJ: 71

IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore

BROJ UREDILA:

Gordana Borović

PRELOM: Marina Vukčević

ŠTAMPA: Grafo Group, Podgorica

KONTAKT: PR služba MO

TEL/FAX: +382 20 241 375

E-MAIL: pr@mod.gov.me

WEB: www.odbrana.gov.me

ADRESA: Jovana Tomaševića 29

TIRAŽ: 3.000

Između dva broja

25. decembar: Bošković na radnom doručku sa novinarima: Više nego uspješna godina
29. decembar: Dvadesetdva oficira i 16 podoficira Vojske Crne Gore unaprijeđeni u viši čin
16. januar: V.d. načelnika GŠ, brigadni general Ilija Daković na sjednici NATO Vojnog komiteta u Briselu
18. januar: Ministarstvo odbrane potpisalo ugovor sa 54 nova vojnika i vojnkinje po ugovoru
19. januar: Direktor Direktorata za politiku odbrane Ivica Ivanović na sastanku NATO političkih direktora u Briselu
25. januar: Kapetan fregate Vesko Tomanović novi komandant Mornarice Vojske Crne Gore
29. januar: Analiza stanja: Prošla godina izuzetno uspješna za Vojsku Crne Gore
30. januar: Potpisan Ugovor o nabavci tri srednja višenamjenska helikoptera
31. januar: Bošković u zvaničnoj posjeti Sloveniji, sa ministarkom odbrane Andrejom Katič, istaknuti izuzetni odnosi dvije zemlje na planu odbrane
2. februar: Održana sjednica Savjeta za odbranu i bezbjednost
9. februar: Bošković u Ankari sa turskim ministrom odbrane Nuretinom Caniklijem
12. februar: Ministar Bošković sa komandantom KFOR-a, general majorom Salvatoreom Kuocijem
13. februar: Bošković u Monsu sa vrhovnim komandantom Savezničkih snaga za Evropu, generalom Skapartotijem
14. februar: Bošković na sastanku NAC u Briselu: Prilika da Crna Gora predstavi rezultate ostvarene u prethodnom periodu
14. februar: Filipović i general Daković sastali se sa delegacijom CAPSTONE kursa
16. februar: Bošković na Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji
23. februar: Stalna grupa NATO protivminskih brodova SNMCMG2 uplovila u Luku Bar
26. februar: Posjeta Vašingtonu: Bošković u Atlantskom savjetu SAD-a
27. februar: Bošković u posjeti Stejt departmentu: Susret sa ambasadorom Tinom Kajdanov
27. februar: Bošković sa šefom Pentagona, Džejmson Matisom: Izvanredna odbrambena saradnja Crne Gore i SAD-a
2. mart: Redovni polugodišnji brifing vojno-diplomatskih predstavnika akreditovanih u Crnoj Gori
9. mart: Pripadnici VIII kontingenta Vojske Crne Gore stigli u Avganistan
13. mart: Državni sekretar Slobodan Filipović u NATO komandi za operacije u SHAPE
19. mart: Doček VII kontingenta VCG
- 7-23. mart: Promocija vojnog poziva u 18 srednjih škola iz 10 crnogorskih gradova

Našu vojsku respektabilnom čine njeni pripadnici

Građani sve više poštuju Vojsku Crne Gore kao instituciju, što pokazuju rezultati novijih istraživanja javnog mnjenja o njenom ugledu u društvu. Ali, to nam nedvosmisleno pokazuje i veliko interesovanje mladih da uđu u njene redove, što je od izuzetnog značaja, jer predstavlja potvrdu da smo na pravom putu, kao i garanciju budućeg razvoja

Piše: Brigadni general
Ilija DAKOVIĆ

Za države poput Crne Gore, pripadnost porodici većih i moćnijih jedini je način da, dijeljenjem znanja i kapaciteta, obezbijede neophodni stepen sigurnosti građana i teritorije.

Članstvo u Alijansi Crnoj Gori je omogućilo sve benefite kolektivne bezbjednosti što, prije svega, znači - sigurnost na istorijski trusnom području. Na Balkanu, gdje vjetrovi duvaju u različitim smjerovima, uvijek snažno i intenzivno, neophodno je biti zaklonjen velikim štitom. Uz precizno definisanje strateških spoljnopolitičkih ciljeva, tim smo pravcem krenuli već 2006. godine i za samo jednu deceniju dostigli i ostvarili sve preduslove da postanemo članica jedne moćne i uticajne porodice.

Pozicija načelnika VCG omogućava da se vidi kompletan crnogorski sistem bezbjednosti, da se uoče

Ka mlađem i stručnijem kadru, uz znanje i iskustvo starijih: General Daković

njegove manjkavosti, ali i uloženi napor, trud, želja i entuzijazam kako bi Vojsku Crne Gore učinili modernim i opremljenim sistemom, sa kvalitetno obučanim i sposobnim kadrom na svim nivoima.

Modernizacija: Na planu modernizacije VCG i razvoja sposobnosti njenih pripadnika napravljeni su značajni iskoraci. U određenim segmentima zadovoljeni su i najzahtjevniji međunarodni standardi.

U toku je uspostavljanje Operativnog centra za nadzor vazdušnog prostora u Vazduhoplovstvu VCG, a planiramo i nabavku savremenog

radara u cilju zaokruženja sistema za nadzor vazdušnog prostora i njegovog uvezivanja u NATO sistem nadzora (*air policing*).

Nabavka novih helikoptera *Bell 412*, predstavlja izuzetno značajan korak u oblasti opremanja Vojske Crne Gore. Novi helikopteri, uz adekvatnu obučenost kadrova, značajno će unaprijediti kapacitete Vazduhoplovstva VCG da reaguje u vanrednim situacijama različite prirode, omogućiti diversifikaciju zadataka te jedinice, ali i mobilnost jedinica Vojske, posebno manjih, specijalnih sastava.

U ovom momentu razmatramo i tražimo najbolje rješenje za nabavku lako oklopljenih transportnih vozila za potrebe kopnene vojske.

Pomoć civilnim insitucijama u vanrednim situacijama: Opasno je zanemarivati rizike, opasnosti i prijetnje, kao i posljedice takvog stava i razmišljanja. Tek kada nas zadese nepogode, prirodne ili one izazvane ljudskom rukom, shvatimo koliko je važno pripremiti se za takve situacije u kojima treba zaštititi ogromna prirodna bogatstva, naše resurse, imovinu i živote. Najčešće tek onda počinjemo da razumijemo značaj vojnih resursa, kako ljudskih, tako i tehnoloških, u domenu zaštite života i dobara u Crnoj Gori, u asistenciji civilnim strukturama.

Naši pripadnici su prošlog ljeta, tokom serije devastirajućih požara, pokazali kako se reaguje i čuva Crna Gora u tim uslovima. Nesumnjivo je da ćemo i dalje intenzivno razvijati kapacitete Vojske Crne Gore za pomoć građanima, ondje gdje su neophodni snaga, organizovanost, znanje i iskustvo. Dakle, od probijanja novih puteva, postavljanja mostova, u čemu se i do sada isticala naša Inžinjerijska četa, pa do spašavanja i pomaganja pogođenima od poplava, požara, sniježnih nameta i tome slično.

Doprinos očuvanju međunarodnog mira: Štititi interese i bezbjednost Crne Gore, ne znači samo „zauzeti položaj“ i stajati na njenim granicama, već doprinijeti miru i stabilnosti na međunarodnom nivou, kako bi spriječili da terorizam i ostale bezbjednosne prijetnje zakucaju na naša vrata.

Crnogorski vojnici, pod našom zastavom i mandatima NATO, Evropske unije i Ujedinjenih nacija štite bezbjednost i živote građana drugih država, učestvujući u okviru međunarodnih misija u Avganistanu, Maliju, Zapadnoj Sahari, Somaliji, a od ove godine će i na Kosovu, u

Ulažemo u osposobljavanje, obučavanje, u školovanje. Izvjesno je da će naš kompletan komandni sastav u budućnosti biti sa diplomama uglednih vojnih akademija u svijetu

sklopu KFOR-a. Trenutno je u Avganistanu VIII kontingent u okviru misije „Odlučna podrška“ (*Resolute Support*), uz plan da brojno povećamo naše učesće u toj misiji sa dosadašnjih 16 -18 pripadnika. Prethodno je deset kontingenata u toj istoj državi sudjelovalo sa saveznicima i partnerima u okviru misije „ISAF“.

Upoređujući broj naših predstavnika u međunarodnim misijama i operacijama sa brojem predstavnika većih država, to može izgledati skromno. Ali, po stepenu profesionalizma i požrtvovanosti, po uspješno realizovanim zadacima, naši vojnici su potpuno ravnopravni sa kolegama iz oružanih snaga drugih država. Najzad, njihov broj u odnosu na veličinu i brojnost Vojske Crne Gore zapravo je procentualno često mnogo viši.

Ocjene naših vojnika od strane njihovih komandira i komandanata u misijama, daju mi za pravo da ravnopravno razgovaram sa svojim kolegama iz oružanih snaga drugih država, da ponosno kažem da sam na čelu stroja koji profesionalno izvršava sve zadatke, poštujući principe i načela, bez obzira na okolnosti.

Takav odnos prema Crnoj Gori, uniformi i zastavi, ali i zemlji domaćinu, pokazali su i pripadnici VCG angažovani u drugim misijama. Autonomni

Naši pripadnici su prošlog ljeta, tokom serije devastirajućih požara, pokazali kako se reaguje i čuva Crna Gora u tim uslovima

tim za zaštitu brodova (AVPD) sastavljen od pripadnika Pomorskog odreda Mornarice VCG angažovan prethodne godine u okviru misije EU NAVFORATALANTA u Somaliji, gotovo svakodnevno je dobijao pohvale za angažman. Pomogli su bezbjedan transport više od 10 hiljada tona hrane za narod Somalije, doniranih kroz Svjetski program hrane Ujedinjenih nacija.

I pripadnici VCG angažovani u ostalim misijama u kojim sudjelujemo sa saveznicima i partnerima, zavrijedili su poštovanje i dobili isključivo najviše ocjene za realizaciju dodijeljenih zadataka.

Do još većeg ugleda u društvu:

Možda je najvažnije to što naši građani sve više prepoznaju značaj Vojske kao institucije i da sve više vjeruju u naše kapacitete. To pokazuje interesovanje mladih da uđu u redove Vojske Crne Gore, kao i novija istraživanja javnog mnjenja o ugledu Vojske u društvu, odnosno stepena povjerenja građana u nju. To nam je izuzetno značajno, jer predstavlja potvrdu da smo na pravom putu, kao i garanciju budućeg razvoja.

Mi u Vojsci, sa druge strane, činimo sve da podmladimo njene redove, da povećamo nivo znanja i kadrovskih kapaciteta. Naš je cilj – mlađi i stručniji kadar, kombinovan znanjem i iskustvom starijih. Ulažemo u osposobljavanje, obučavanje, u školovanje. Izvjesno je da će naš kompletan komandni sastav u budućnosti biti sa diplomama uglednih vojnih akademija u svijetu.

Jedan od ciljeva razvoja Vojske Crne Gore podrazumijeva jačanje socijalno-materijalnog statusa njenih pripadnika. Ali, trudićemo se da uniformu Vojske Crne Gore nose samo oni koji to zaslužuju svojim odnosom prema zemlji, državi i njenim građanima. Jer, za Vojsku Crne Gore patriotizam nije istrošena riječ.

Sposobnost adaptacije u skladu sa novim izazovima

U sedam proširenja, savezu od 12 država osnivača, pridružilo se još 17 članica. Svako pridruživanje bilo je rezultat specifičnog vremenskog i političkog konteksta ali, uvijek na inicijativu aspiranta, odnosno na dobrovoljnoj osnovi. Zajedničkim aktivnostima, kroz rasprostranjenu vojno-političku upravljačku mrežu, države članice učinile su Alijansu jednom od najmodernijih međunarodnih organizacija

Sjedište NATO u Briselu

Države, ne samo u ovovremenom kapacitetu i značenju, uvijek su kreirale izgled međunarodne scene, prateći spoljopolitičke interese i, nerijetko, pretenzije. Od kad je država, traje i istorija saveza, paktova, kasnije i međunarodnih organizacija. Svi ovi oblici ujedinjavanja nastajali su sa konkretnim povodom i ciljem.

NATO i Varšavski pakt: Okončanje Drugog svjetskog rata donijelo je posve novi odnos snaga na međunarodnom polju. Sile Osovine sa svojom ideologijom su poražene, svijet je ušao u fazu obnove, očekivalo se da većih sukoba neće biti na duži period. Drugi svjetski rat je, kao i Prvi, donio novu geopolitičku sliku, pojavile su se nove svjetske sile, pa i nova društveno-politička uređenja. S jedne strane, zapad, kapitalizam, liberalno tržište, sa druge, istočna sfera, pod snažnim uticajem i patronatom SSSR-a, sa novim, komunističkim uređenjem. Dva potpuno različita ideološka poimanja budućnosti. Dijelom, i nekadašnji saveznici u ratu, pripali su različitim svijetovima, koji su se gledali sa nepovjerenjem.

Usljedi je podjela Njemačke u četiri okupacione zone. Uz nelagodu od jačanja istočnog bloka, implementiran je Maršalov plan i formalizovan u Drugom svjetskom ratu uspotavljeni savez između zapadnoevropskih država i Sjedinjenih Američkih Država. To su neki od glavnih razloga da je u Briselu, 4. aprila 1949. godine nastao NATO.

Od tada, savezu od 12 država osnivača (Belgija, Danska, Francuska, Kanada, Island, Italija, Luksemburg, Holandija, Norveška, Portugal, Velika Britanija, SAD), u sedam proširenja pridružilo se još 17 članica. Svako pridruživanje bilo je rezultat specifičnog vremenskog i političkog konteksta ali, uvijek na inicijativu aspiranta, odnosno na dobrovoljnoj osnovi. Zajedničkim aktivnostima, kroz rasprostranjenu vojno-političku upravljačku mrežu, države članice vremenom su učinile Alijansu jednom od najmodernijih međunarodnih organizacija.

Plod Hladnog rata: NATO je nastao, između ostalog, kao plod Hladnog rata. U kontekstu bipolarizacije svijeta, „zapadna“ strana se udružila u savez koji će omogućiti homogenizaciju demokratskih

društava i rješavanje eventualnih bezbjednosnih izazova kroz zajedničku reakciju, što je definisano i proklamovano poznatim Članom 5 Vašingtonskog ugovora. Šest godina kasnije, kao odgovor, formiran je i Varšavski pakt, koji su činile zemlje okupljene oko moćnog SSSR-a.

Drugi generalni sekretar u istoriji NATO, **Henri Spak**, '50-ih godina prošlog vijeka je izjavio da (parafrazirajući) - u svakom selu u Evropi treba da bude statua **Josifa Staljina**, jer je on, više nego i Čerčil i **Truman**, zaslužan za nastanak NATO. Savezu se 1952. pridružuju Grčka i Turska, 1955. Njemačka, a 1982. Španija.

Dakle, svijet je za dugi period podijeljen u dva bloka, sa dva vojna saveza, predvođena dominantnim pobjednicima nedavnog rata, u konstantnoj ravnoteži straha. Gledajući sa izvjesne istorijske distance, lako je zaključiti da je upravo strah od eskalacije sukoba i posljedica koje bi ti sukobi mogli imati, imajući u vidu nove oblike naoružanja, uključujući i nuklearno, spriječio obje strane da „pređu crtu“. Onda kada bi to uradila neka od zemalja „satelita“, dvije vodeće sile bi direktno ili posredno podržale

svoje saveznike, ali nikada nije došlo do direktnog sukoba. Tako je bilo u Koreji, Berlinu, Suecu, Kubi, Pragu, Budimpešti... Pad Berlinskog zida 1989. godine, označio je početak velikih promjena. Naredne godine došlo je do konačnog ujedinjenja Njemačke. Bilo je jasno da je ideološka i politička osnova na kojoj je počivao cijeli sistem jednog od hladnoratovskih predvodnika počeo da se raspada.

Nove krize: A samo godinu dana prije, lord **Karington** je, predajući dužnost generalnog sekretara NATO, 1988. godine, kazao svom nasljedniku, **Manfredu Verneru**: „Žao mi je zbog tebe. Biće ti jako dosadno.“ Ovo dovoljno govori koliko je bilo snažno uvjerenje da svijet očekuje dugi mirnodopski period, bez novih bezbjednosnih izazova na globalnom planu. Doista, bilo je teško zamisliti da gotovo pedesetogodišnju partiju šaha treba da nastavi jedan takmičar. Išlo se dotle da je **Frensis Fukujama** govorio o „kraju istorije“.

Bilo je pitanje što će se desiti sa Sjevernoatlantskim savezom. Krahom Istočnog bloka, krahom Sovjetskog saveza, logično je bilo da se postavi pitanje - zašto bi postojalo nešto, čijeg uzroka nastanka više nema?

Međutim, na prostorima država koje su se rasformirale, dešavali su se veliki nemiri i krize, sa najvećom eskalacijom na prostoru bivše SFRJ, koja nije pripadala nijednom od dva bloka, ali je bila u srcu Evrope. Nastali su novi bezbjednosni izazovi, koji su bili dovoljan razlog da NATO opstane i nakon Hladnog rata. Potrebu za kontinuitetom dodatno je osnažila i činjenica da su i neke članice Varšavskog pakta, nedugo nakon pada komunizma, izrazile namjeru da postanu dio sjevernoatlantske porodice.

Formiran je 1991. godine Sjevernoatlantski savjet za saradnju, koji je omogućio dojučerašnjim zemljama protivničkog bloka, da formalizuju svoju želju da postanu dio NATO saveza.

U prvom talasu proširenja nakon Hladnog rata, 1999. Alijansi se pridružuju Poljska, Češka, Finska i Mađarska da bi, pet godina kasnije, 2004. nakon formiranja Istanbulske inicijative, kojom je dodatno osnažena saradnja sa zemljama šireg regiona Srednjeg istoka, NATO prošao kroz novo, najveće proširenje, pristupanjem Rumunije, Bugarske,

Estonije, Letonije, Litvanije, Slovačke i Slovenije.

Pozivnicu za članstvo na Samitu u Bukureštu 2008. godine dobile su Hrvatska i Albanija, koje su ušle već sljedeće, 2009. godine.

Partnerstvo za mir: Valja naglasiti značaj mehanizma Partnerstva za mir, koji je uspostavljen nakon Samita u Briselu 1994. godine, a koji je prihvatio veliki broj zemalja, uključujući i Rusiju. Švajcarska je pristupila ovom programu prije nego što je postala članica Ujedinjenih nacija. NATO je prilagodio funkcionisanje posthladnoratovskom svijetu.

Od formiranja Partnerstva za mir, Alijansa se proširila za 14 zemalja, uključujući i Crnu Goru.

Kako bi omogućila saradnju partnerima i mimo evroatlantskog tla, Alijansa je oformila i tzv. Mediteranski dijalog, čime je ostvarila saradnju sa zemljama Mediterana, Egiptom, Izraelom, Jordanom, Mauritanijom, Marokom i Tunisom, dok je Alžir ovom partnerstvu pristupio 2000. godine.

Alijansa se, dakle, prilagodila novom vremenu, ali i novim bezbjednosnim izazovima. Alijansa je dugo oklijevala da se uključi u građanski rat koji je buktao u Bosni i Hrvatskoj. Tek nakon što je Savjet bezbjednosti UN procijenio da se na prostoru nekadašnje Jugoslavije dešavaju sukobi koji za posljedicu imaju žrtve u odnosu na koje međunarodna zajednica ne može ostati pasivna, NATO je konkretnom akcijom doprinio potpisivanju Dejtonskog sporazuma.

Novi bezbjednosni izazovi: Sukobi u ex Jugoslaviji, pa u azerbejdžanskoj pokrajini Nagorno Karabah, nemiri u Gruziji, jasno su pokazali da i dalje postoji potreba za savezom zemalja koje dijele zajedničke vrijednosti - demokratiju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava i sloboda, a koji će u tom kontekstu, djelati na onim područjima gdje je to neophodno. Stoga je NATO nastavio da razvija i prilagođava svoju komandnu strukturu, pravce djelovanja, strategiju, zvanična dokumenta.

Alijansa se u međuvremenu suočila sa novim bezbjednosnim izazovom, visoko pozicioniranim na listi prijetnji koje ugrožavaju mir; a to je - terorizam. Napad 11. septembra 2001. na njujorške „blizance“ ozbiljno je uzdrmao demokratski

svijet. Desilo se da po prvi put, a do sada i jedini, za stolom u Briselu neka od država članica (u ovom slučaju SAD) „aktivira“ član 5. NATO je otpočeo svoju misiju u Avganistanu, u kojoj je, pored članica, postojala mogućnost i za učešće partnera. Misija u Avganistanu i dalje traje, ali u drugačijem mandatu u odnosu na njen izvorni oblik.

Dešavanja u Gruziji 2008. i, posebno, Ukrajini 2014. godine, opomenula su Savez da ne smije prenebregnuti činjenicu da je godine nakon Hladnog rata Rusija iskoristila da ponovo osnaži svoju ekonomiju, vojsku, naoružanje i da je ponovo spremna za novu partiju šaha na polju oko istočnog krila Alijanse. Zbog toga je NATO u Velsu 2014. godine donio odluku da ojača svoje prisustvo na istoku. Konstatovano je i da su konvencionalni oblici ratovanja, iako je teško vjerovati da će ikada prestati biti aktuelni, svoje mjesto ustupili hibridnim oblicima- sajber napadima i sl. te da Alijansa svoje djelanje mora uskladiti sa tim.

Crna Gora je učlanjenje u NATO definisala kao jedan od svoja dva strateška spoljnopolitika cilja još prilikom obnavljanja državnosti, 2006. godine. Nakon osam godina, 2014, NATO je sa našom državom otpočeo Intenzivirani i fokusirani dijalog, koji je tri godine kasnije, rezultirao članstvom Crne Gore u NATO.

Sve kompleksnije okruženje: Jedna od glavnih karakteristika ovog Saveza jeste spremnost na prilagođavanje novim kontekstima, geopolitičkim prilikama i prijetnjama. NATO je vremenom dobijao i druge – političke, pa i ekonomske odlike. To je danas integrisani sistem tržišta, investicija, zajedničkih fondova, naučnih projekata, centara za obuku...

Biće veoma zanimljivo videti kakvu poruku će Alijansa poslati sa Samita u Briselu. Neki eksperti i nekadašnji NATO zvaničnici smatraju da će to biti sastanak za rezimiranje postignutog, ali i projektovanja daljih koraka kako i u kom pravcu Alijansa treba da se razvija. Zbog toga je moguće očekivati da će Novi strateški koncept - dokument koji predviđa dalje korake Saveza i koji se obično usvaja na desetogodišnjem periodu - umjesto iduće godine (prethodni donijet na Samitu u Lisabonu 2010. godine), biti usvojen već ove.

Nikola RADUNOVIĆ

Prva četiri pilota VCG obučeni za upravljanje novim helikopterima

“Zvonce” je samo nježno ime za moćne mašine

Imali smo izuzetne uslove za rad: Potpukovnik Pavlović u kabini Bella 412EPI

Potpukovnici Pavlović i Radeta uspješno su završili obuku za Bell 412 EPI na Akademiji za obuku na Bell helikopterima („Bell helicopter Training Academy“) u Fort Vortu (Fort Worth), u Teksasu, blizu Dalasa. Major Perović i kapetan Pavlović na istoj Akademiji su završili obuku za Bell 412EP, uz skraćenu diferencijalnu obuku za Bell 412EPI. Već je spreman i tehnički dio osoblja, inženjeri i tehničari

U Crnu Goru će tokom ove godine za potrebe Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore, iz SAD-a stići tri helikoptera Bell 412 - jedan sa oznakom EP a dva, još savremenija, sa oznakom EPI. Neće biti metalik crvene boje kakav je na naslovnici *Partnera*, već u dvije nijanse maskirno-zelene.

Ova tri helikoptera, kao značajna investicija u osavremenjavanje opreme Vojske Crne Gore, nizom svojih izuzetnih performansi, unaprijediće ne samo kapacitete Vazduhoplovstva, već i našeg kompletnog odbrambenog sistema.

Obuka u Teksasu: “Ovakve helikoptere nema nijedna zemlja u ovom dijelu Evrope. Posjeduje ih samo češka

policija, i to prve verzije modela EPI”, kaže za *Partner* komandant Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore, potpukovnik **Nenad Pavlović**.

On se, sa potpukovnikom **Jovanom Radetom**, nedavno vratio sa obuke za Bell 412 EPI, koja je obavljena na Akademiji za obuku na Bell helikopterima („Bell helicopter Training Academy“) u Fort Vortu (Fort Worth), u Teksasu, blizu Dalasa.

Njih dvojica su prvi piloti Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore koji su uspješno završili predviđena dva nivoa (kursa) obuke za Bell 412 EPI. Prvi dio kursa je takozvana tehnička (zemaljska) učionica, a drugi letjenje na simulatoru leta i letačka obuka u vazduhu.

Druga dvojica pilota, major **Radovan Perović** i kapetan **Darko Pavlović** na istoj Akademiji završili su obuku za helikopter Bell 412EP, takođe po istim nivoima obuke, uz dodatnu skraćenu diferencijalnu obuku za Bell 412EPI. Nedavno se sa obuke u Njemačkoj i Češkoj vratila u Crnu Goru i prva grupa tehničkog osoblja, jedan inženjer i dva tehničara, koji su savladali konstrukciju helikoptera, pogonsku grupu i transmisiju, dok se drugi inženjer i dva tehničara obučavaju u Fort Vortu za elektronske sisteme.

Za nove helikoptere obučiće se 18 pilota

Svaki od tri nova helikoptera namijenjenih Vazduhoplovstvu Vojske Crne Gore mora imati po tri posade, kako bi se osigurao neprekidni rad u smjenama čime će se obezbijediti neprekidnost u funkcionisanju službe traganja i spasavanja. Obzirom da jednu posadu čine dva pilota, znači da je neophodno obučiti 18 pilota iz Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore. Vazduhoplovstvo VCG trenutno ima 23 pilota.

„Uzimajući u obzir broj vazduhoplova koji su na upotrebi u Vazduhoplovstvu, sa novom formacijskom strukturom Vojske, biće potrebno povećati broj pilota na 30 pilota“, kaže potpukovnik Pavlović.

Već je javnost upoznata da uvođenje helikoptera u potpunu operativnu upotrebu traje tri do četiri godine. Taj proces podrazumijeva osposobljavanje potrebnog broja pilota kroz sve profile letačke obuke, za šta je potrebno ostvariti i minimalni nalet od oko 100 časova po pilotu, kao i obuku tehničkog sastava za održavanje vazduhoplova. Svaki od helikoptera imaće po tri posade od po dva pilota što čini minimum od 18 neophodnih, obučanih pilota.

Naravno, i tokom uvođenja u operativnu upotrebu u skladu sa tempom usvajanja znanja i vještina, helikopteri će se koristiti za izvršavanje namjenskih zadataka, uz postepeni prelazak od lakših ka težim i kompleksnijim.

Zanimljivo je da će helikopteri u Crnu Goru stići rastavljeni i spakovani u specijalne kontejnere. Inače, Bell helikopteri sklapaju se dijelom u Kanadi, a finalno u Tenesiju (SAD), gdje se vrši završna kontrola funkcionalnosti i ispravnosti svake letjelice prije isporuke u Crnu Goru.

Naš će biti isti, samo u dvije nijanse maskirno zelene boje: Bell 412EPI

Oduševljen novim helikopterom:

Komandant Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore, u razgovoru za *Partner* otkriva svoje potpuno oduševljenje kupljenim letjelicama i onim što je vidio i doživio tokom obuke na Bellovoj akademiji u Teksasu. U detalje opisuje segmente obuke, ali i sve mogućnosti novog helikoptera koji će obogatiti i, zašto da ne, uljepšati našu postojeću vazduhoplovnu flotu.

Nije iznenađujuće da je, kao i većina

pilota, i potpukovnik Pavlović zaljubljen prvenstveno u avione, pogotovo mlazne jer ih je letio.

„Upravljanje helikopterom je po svim aspektima, nešto sasvim drugo. Nema onog snažnog osjećaja adrenalina koji te obuzme dok upravljaš avionom, kada o mnogim segmentima leta odlučuju djelići sekunde. Sa druge strane, helikopter je po pravilu, pored izvršavanja vojnih zadataka namijenjen za izvršavanje raznih misija pomoći

Bell 412 EPI/EP: Može do pet hiljada metara visine

Mnoge taktičko-tehničke karakteristike izdvajaju Bell 412 EPI/EP od drugih helikoptera. Riječ je o četvorokrakom, dvomotornom helikopteru srednje klase, koji je dizajniran, opremljen i namijenjen za frekventnu upotrebu i pouzdano izvršavanje letačkih zadataka, kao što su prevoženje putnika, medicinska evakuacija, traganje i spašavanje, transport tereta (unutrašnje pakovanje tereta ili spoljašnje nošenje tereta), gašenje požara, operacije na malim i ograničenim niskim ili visokim terenima.

Sertifikovan je za letjenje u vizuelnim (VFR) i instrumentalnim uslovima (IFR), danju i noću.

Ovaj helikopter, čiji je kapacitet 13 mjesta, ne računajući posadu, opremljen je skijama kao stajnim trapom, što daje veliku prednost nad helikopterima koji imaju stajni trap sa točkovima, posebno kada je riječ o slijetanju na neuređene površine.

Korisna nosivost mu je 2.191 kg unutrašnjeg, a 2.041 kg spoljašnjeg tereta.

Njegova oprema za gašenje požara iz vazduha omogućava zahvatanje vode iz plitkih vodenih površina. Puno vedro ima kapacitet od 1.590 litara.

Bell 412 je opremljen za uspješno izvršavanje zadataka traganja i spašavanja. Crnogorski Bell-ovi biće opremljeni sa nosilima za transport teže povređenih osoba u ležećem

položaju, svi helikopteri posjeduju dizalicu za podizanje ljudi ili tereta sa mjesta na kojima nije moguće sletjeti helikoptero. Pored navedenih u sklopu optoelektronske opreme nabavljen je i jedan od najsavremenijih FLIR (forward-looking Infrared) uređaja, koji omogućava traganja danju i noću u uslovima smanjene vidljivosti.

Ovaj helikopter može da slijeće na male i ograničene terene do 3.459 m nadmorske visine (na 3.459m opterećeni helikopter može lebdjeti). „Plafon“ leta za ove helikoptere iznosi 5.016 m nadmorske visine.

Visoko postavljene rotore omogućavaju bezbjedan prilaz helikopteru dok je rotor u pokretu.

Bell 412 EPI se isporučuje sa standardno ugrađenim potpuno integrisanim sistemom Bell BasiX-Pro koji smanjuje radno opterećenje pilota, pružajući važne informacije o letu u formatu jednostavnom za čitanje.

Veliki ekrani i izvanredne karakteristike tog sistema, u kombinaciji sa odličnom vidljivošću iz pilotske kabine, čine da Bell 412EPI posjeduje jednu od najnaprednijih i najfleksibilnijih pilotskih kabina na tržištu. Sistem koristi najnovija dostignuća u tehnologiji ekranskog prikaza, računarske obrade i protoka digitalnih podataka, kako bi pružio visok stepen tehnološke redundancije, pouzdanosti i fleksibilnosti.

Oni će podučavati ostale: Kapetan Pavlović, major Perović, potpukovnici Pavlović i Radeta ispred Bell training academy

Program (pre)obuke za Bellove klijente koji traje već 65 godina

Bellova Akademija za obuku na helikopterima inaugurisala je svoj novi prostor u Fort Vortu sredinom 2015. godine. Riječ je o skoro 86 hiljada kvadratnih metara opremljenih raznim simulatorima i demonstratorima, inoviranim po najnovijoj tehnologiji. Tu je ogromni hangar, prostor za obuku, učionice...

Rej Lamas (Ray Lamas) generalni menadžer, tom prilikom je kazao da su veoma uzbuđeni što će svojim klijentima iz cijelog svijeta pružiti još kvalitetniju uslugu, nastavljajući da investiraju u obuku svjetskog nivoa.

Zapravo, (pre)obuka za njihove helikoptere, dio je programa koji Bell nudi klijentima više od 65 godina. U ovoj kompaniji obučilo se od 1946. godine više od 130 hiljada polaznika, pilota i ostalog osoblja, iz više od 135 zemalja.

stanovništvu, tako da je neopisivo i zadovoljstvo kada se spasi bolesnik, zalutali planinar, kada se spasi ljudi i materijalna dobra od vatrene ili vodene stihije...“ objašnjava potpukovnik Pavlović. Osim toga, dodaje sagovornik Partnera, Bell je, za razliku od Gazele, dvomotorni helikopter, što letjenje čini potpuno drugačijim.

„To je jedan robustni, izdržljivi helikopter. Tokom tehničke učionice sve više su me oduševljavale njegove performanse, sklopovi sistema, tehnička rješenja“, kaže komandant Vazduhopolovstva VCG. On objašnjava da je EPI toliko unaprijeđen helikopter, da samo spolja, oblikom, podsjeća na stari Bell. „Sve ostalo je izmijenjeno, u skladu sa najsavremenijom tehnologijom. Može da leti danju i noću, u svim vremenskim uslovima. Neki od sistema, kao elektro-sistem, su duplirani, a takozvani kritični sistemi su utrostručeni - ako jedan od njih otkáže, aktivira se drugi a po potrebi, i treći. „Postoji i nezavisni sistem

pomoću kojeg se može kontrolisati položaj u vazдушnom prostoru, visina i brzina helikoptera, tako da je uvijek i u svakoj situaciji osiguran bezbjedan let do matičnog aerodroma“, kaže naš sagovornik, uz opasku da je Bell

Nastavni hangar Bellove akademije u Fort Vortu

zahtjevna mašina koja puno pruža, ali puno i traži.

Teorija i praksa: Teorijski dio kursa za oba helikoptera izvodi se svakodnevno od 8 sati ujutro do 16 sati popodne. Piloti izučavaju konstrukciju, komponente i sisteme koji se nalaze na helikopteru, kao i procedure koje se odnose na redovne i vanredne postupke na zemlji i u letu. Nakon toga se polaže ispit iz poznavanja helikoptera, sistema i sklopova, kao i redovnih i vanrednih procedura.

“Nastava se izvodila u odlično tehnički opremljenoj učionici, u namjenski pripremljenom nastavnom hangaru, gdje smo imali priliku da upoznamo svaki pojedinačni sklop i sistem helikoptera kroz otvoreni poprečni presjek. Mi smo u tom periodu bili jedini polaznici kursa za EPI, što nam je omogućilo izuzetne uslove za rad”, kaže za Partner potpukovnik Pavlović.

Nakon toga, počela je obuka na simulatoru leta (FTD) za helikopter Bell 412EPI.

Plan i program obuke na simulatoru leta se sastojao iz 28 elemenata leta, od kojih se šest odnosilo na redovne postupke, 17 elemenata na vanredne postupke i pet elemenata iz instrumentalnog letjenja, uključujući instrumentalne procedure prilaza na različite aerodrome.

Pred svaku planiranu letačku vježbu na simulatoru leta izvršena je priprema

za planirane elemente leta, a nakon završetka svakog leta vršena je detaljna analiza izvršenog, uz transparentno ocjenjivanje od strane instruktora letjenja.

Obuka u vazduhu se sastojala iz 24 elemeta leta od koji se pet odnosilo na uvježbavanje vanrednih postupaka u slučaju otkaza jednog motora, otkaza sistema (hidrauličnog, električnog i gorivnog) i autorotacije (slijetanje iz pravca i sa zaokretom za 180 stepeni) sa smanjivanjem snage motora na mali gas.

Obuka u vazduhu: Letjenje na helikopterima realizovano kroz navigacijske letove i u pilotažnoj zoni na posebno uređenom poligonu za obuku. U njoj piloti uvježbavaju elemente leta po školskom krugu, polijetanja i slijetanja na ograničene terene, terene sa preprekom i one sa nagibom, uvježbavaju manevarske radnje na niskoletućim površinama, kao i polijetanje, odnosno slijetanje na platformu.

Komandant Vazduhoplovstva VCG,
potpukovnik Nenad Pavlović

Zadaci iz domena sve tri misije VCG

Novi helikopteri značajno će unaprijediti kapacitete Vazduhoplovstva Vojske Crne Gore, koji će nakon uvođenja u operativnu upotrebu biti upotrebljavani za izvršavanje mnogih zadataka iz domena sve tri misije Vojske Crne Gore - odbrana Crne Gore kroz aktivnu saradnju sa saveznicima i partnerima, doprinos u izgradnji i očuvanju mira u regionu i svijetu i podrška civilnim institucijama u kriznim situacijama.

Iz domena prve misije, helikopteri će obavljati traganje i spašavanje na kopnu i moru (STS), medicinsku evakuaciju vazдушnim putem, obuku i usavršavanja letačkog i vazduhoplovno-tehničkog kadra, transport vazдушnim putem, podršku policiji u protivterorističkoj borbi i obezbjeđenju državne granice, nadzor vazdušnog prostora i izviđanje, vezu i osmatranje iz vazdušnog prostora.

Iz domena druge misije, obavljajuće transport za potrebe civilnih institucija u uslovima elementarnih nepogoda, prirodno i vještački izazvanih katastrofa, medicinsku evakuaciju vazдушnim putem, gašenje požara vazduhoplovima, i traganje i spašavanje na kopnu i moru (STS). Iz domena treće misije dajuće podršku misijama na regionalnom nivou u sanaciji posljedica nastalih prirodno ili vještački izazvanih katastrofama, te učestvovati u međunarodnoj vojnoj saradnji radi razvijanja partnerstva.

Bell 412EP (Sajt Bell-a)

Ostalih 16 elemenata leta sadržavali su tehniku pilotiranja sa primjenom postupaka i procedura u letu, među kojima valja istaći polijetanje sa maksimalnom snagom motora, strmi prilaz za slijetanje, manevre brzog zaustavljanja, provjeru snage motora, operacije sa autopilotom, polijetanje sa maksimalnim opterećenjem helikoptera.

Završne vježbe u vazduhu bile su posvećene obuci za procedure u instrumentalnom maršutnom letjenju sa instrumentalnim prilazom za slijetanje (VOR prilazi, ILS i GPS precizni prilazi) na pet različitih aerodroma. "Nakon svakog letačkog dana imali smo detaljnu analizu letjenja i transparentno ocjenjivanje od strane instruktora", kaže potpukovnik Pavlović.

Ispitni let iz praktičnog dijela obuke u vazduhu sastojao se iz instrumentalnog maršutnog leta sa instrumentalnim prilazom na tri usputna aerodroma.

Naši piloti dobili su sertifikate o uspješno završenoj obuci na Bell 412 helikopteru. Sertifikatom su definisana osposobljenja pilota VCG za letenje u VFR (vizuelnim uslovima) i IFR (instrumentalnim uslovima) na Bell 412 helikopteru u ulozi vođe vazduhoplova ("Pilot in Command – PIC").

Naši piloti su svoje letačke zadatke izvršavali sigurno i bezbjedno, pokazujući profesionalne i stručne kvalitete koje su instruktori letjenja i menadžment kompanije nakon završetka obuke istakli.

G. BOROVIĆ

Kraljevski koledž odbrambenih studija u Londonu

Zgrada Siford haus

Moto ove ugledne obrazovne institucije svjetskog ranga, „*Concordia roborat artus*“ (Snaga je u jedinstvu) najbolje opisuje njenu misiju da, obrazujući kadrove iz zemalja širom svijeta, doprinese globalnoj bezbjednosti, stabilnosti i prosperitetu. Potpukovnik Aleksandar Pantović prvi je oficir Vojske Crne Gore koji je na Kraljevskom koledžu odbrambenih studija u Londonu (Royal College of Defence Studies – RCDS), i to u cilju jednogodišnjeg generalštabnog usavršavanja

Vrhunska priprema za najviše dužnosti

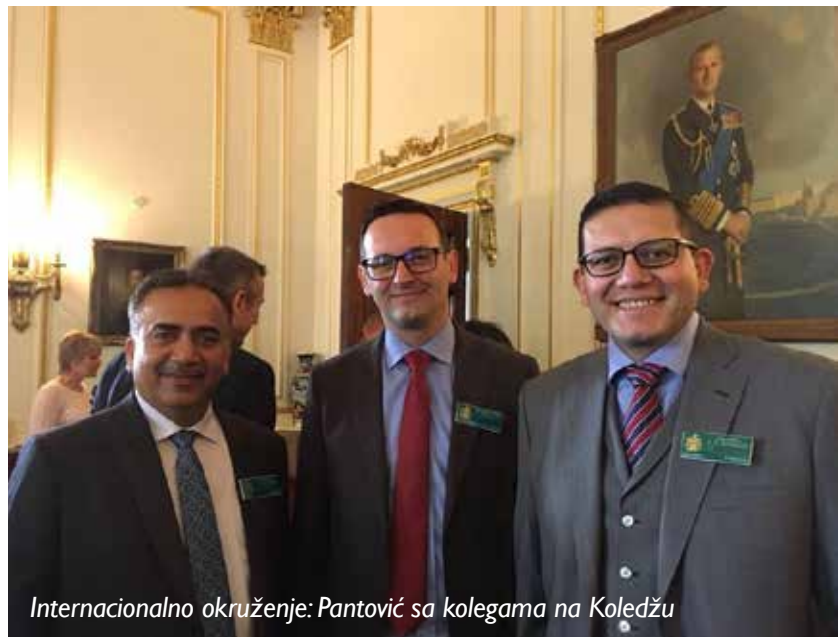
Kraljevski koledž odbrambenih studija (Royal College of Defence Studies – RCDS), smješten je u srcu Londona, nedaleko od Bakingemske palate i Hajd parka, na Belgrav skveru. Impozantna zgrada, koju zovu Siford haus (Seaford House), svjedoči o moći i raskoši nekada velike svjetske imperije.

Koledž je osnovan 1927. godine pod nazivom Imperijalni Kraljevski Koledž (Imperial Defence College) sa ciljem edukacije viših oficira Kraljevske vojske i zvaničnika Kraljevske vlade i Komonvelta u oblasti geopolitike i strategije. Jedan od najvećih zagovornika osnivanja koledža bio je **Vinston Čerčil**, koji je smatrao da se visoki oficiri i zvaničnici moraju pripremiti za najviše dužnosti kako bi u potpunosti razumjeli posljedice odluka koje se donose na stratezijskom nivou.

Koledž je u februaru 1971. promijenio ime u Kraljevski koledž odbrambenih studija. Misija Koledža je priprema viših oficira, zvaničnika vladinih institucija i pojedinaca

iz privatnog sektora Ujedinjenog Kraljevstva (UK), ali i svijeta, za liderske dužnosti na stratezijskom nivou, kroz analizu i razumijevanje globalnih trendova, međunarodnih odnosa i odbrambeno-bezbjednosne politike. U fokusu RCDS-a su bezbjednost, stabilnost i prosperitet.

U ovoj izuzetnoj ustanovi radi

Internacionalno okruženje: Pantović sa kolegama na Koledžu

elitni kadar, koji dolazi i sa nekih od zvanično najboljih univerziteta na svijetu, kao što su Oksford i Kembridž.

Vrhunska edukacija: Akademsku podršku obezbjeđuje Kraljevski koledž iz Londona. Predavači na RCDS-u su eminentni profesori sa prestižnih britanskih, ali i međunarodnih univerziteta, sadašnji i bivši članovi britanskog političkog establišmenta, predstavnici međunarodnih institucija i vlada, kao i biznis lideri iz najuspješnijih svjetskih korporacija. Raznolikost spektra i profila predavača, omogućava polaznicima RCDS-a vrhunsku edukaciju i jedinstvenu priliku da steknu uvid u perspektivu globalnih trendova, međunarodnih odnosa, kao i bezbjednosnih izazova 21. vijeka.

Polaznici Koledža pohađaju i brojne seminare u okviru kojih, kroz diskusije i analize, stiču znanja iz različitih oblasti. Vježbe, samostalna istraživanja i akademski radovi su takođe dio edukativnog programa. Brojna studijska putovanja širom UK i ostatka svijeta su kreirana tako da polaznicima omoguće što bolje razumijevanje savremenih trendova u globalnom kontekstu.

Polaznici iz 50 zemalja svijeta: U ovoj akademskoj godini na

RCDS-u je 107 polaznika, od čega su njih 67 internacionalci, koji dolaze iz 50 zemalja svijeta. Među njima je po prvi put i predstavnik Vojske Crne Gore, potpukovnik **Aleksandar Pantović**. Koledž je istinska multinacionalna institucija koja pruža jedinstvenu priliku za razmjenu iskustava i sticanje znanja o kulturama i narodima širom svijeta.

Među polaznicima su i neki od članova UK Parlamenta, Doma lordova i Predstavničkog doma. Shodno protokolu Koledža, svi polaznici se oslovljavaju imenom, bez isticanja činova i titula, a oficiri na predavanja idu u civilnim odijelima. Članovi RCDS imaju mogućnost da kroz razgovor i druženje uče i saznaju jednako kao i kroz predavanja i akademski program.

Tokom devet decenija postojanja, na Koledžu se edukovalo blizu 6.000 polaznika, od čega su polovina internacionalci. Završetkom

Simbol članstva: Potpukovnik Pantović sa kravatom - zaštitnim znakom Koledža

usavršavanja, svi polaznici postaju doživotni članovi Koledža. Simbol članstva RCDS-a je kravata, po kojoj se članovi raspoznaju širom svijeta.

Jedna od privilegija pohađanja Koledža je i članstvo u prestižnim londonskim klubovima kao što su Kraljevski automobilski klub, Kraljevski jedriličarski klub i drugi. Osim toga, strukovne organizacije (Think Tank) kao što su „Chatam House“, RUSI i IISS, u kojima se diskutuje o temama od globalnog značaja, su takođe dostupne svim članovima Koledža.

Moto „Concordia roborat artus“ („Snaga je u jedinstvu“) najbolje opisuje ideju i namjeru RCDS-a da obrazujući kadrove iz zemalja širom svijeta doprinese globalnoj bezbjednosti, stabilnosti i prosperitetu.

(Partner)

Sa jednog od predavanja na Koledžu

Specijalno za Partner: Major Vladimir Mitrić, misija EUTM

Opremiti vojnika na put od hiljadu kilometara

Major Mitrić nedavno se vratio iz misije Evropske unije EUTM u Maliju gdje je, kao logistički oficir za obuku, bio jedini pripadnik Vojske Crne Gore u multinacionalnom okruženju

Misija Evropske unije EUTM u afričkoj državi Mali nastala je kao reakcija međunarodne zajednice na širenje terorističkih aktivnosti i pretenzija raznih grupacija, prije svega na sjeveru države.

Uloga misije, čija je centrala u glavnom gradu Malija, Bamaku, mijenjala se u pet godina trajanja. Sada je težište na obuci instruktora malijske vojske, praćenju rada njihovih već obučanih pripadnika, po potrebi i zahtjevu upravo malijske vojske. U narednom mandatu će se posvetiti pažnja i praćenju rada komandi i jedinica, kao i savjetovanju u radu („coaching“).

Major Mitrić (desno) sa kolegom iz Italije

Pripadnici Vojske Crne Gore u misiji daju logističku podršku timovima za obuku u Centru za obuku Kulikoro, kao i decentralizovanim obukama EUTM pripadnika (tzv. CMATT) van kampa u kojem borave. Pri tom, zadaci logističke podrške u misiji sasvim su drugačiji od onih koje imamo kao logistički oficiri u okviru Vojske Crne Gore.

„Evropa u malom“: Kamp KTC, gdje sam boravio, često nazivaju „Evropa u malom“. Zahvaljući spremnosti na prilagođavanje, ova misija pokazuje da rad može biti veoma efikasan bez obzira na kulturološke, jezičke ili religiozne barijere i razlike.

Kao vojnik Vojske Crne Gore, u multinacionalnom okruženju, svakodnevno sam radio i sarađivao sa pripadnicima više od 15 nacija, usklađivao njihove zahtjeve, potrebe, koordinisao sa komandom Centra za obuku, kao i sa komandom misije EUTM u Bamaku. To je izuzetno primamljiv i zahtjevan zadatak. Pozicija je specifična. Jedino se crnogorski

Pripadnici EUTM misije sa pripadnicima malijske vojske

Velika je satisfakcija vidjeti konvoje vozila sa EUTM pripadnicima koji kreću na obuku van kampa, na udaljenost od 800-1000 km, znajući da je kompletna logistička priprema realizovana kako treba

oficir bavi konkretnom logistikom timova za obuku u komandi i u kampu.

Međutim, kako su se mijenjali zadaci, tako je i uloga logističkog oficira za obuku proširena. Sada se bavimo i organizacijom logističke podrške Čete za obezbjeđenje (Force protection), kao i logističke podrške medicinskih timova u precizno određenim prilikama. Preuzeti glavnu ulogu u odlučujućem trenutku u koordinaciji sa španskim, njemačkim i belgijskim nacionalnim elementima za podršku, koji nijesu pod našom komandom, moguće

je jedino uz dugo iskustvo, veliko međusobno uvažavanje i korektan i profesionalan odnos.

Promjena uloge EUTM daje našoj poziciji na značaju: S obzirom da će u narednom periodu uloga EUTM misije biti izmijenjena, da će težište biti na decentralizovanim obukama bataljona i četa malijske vojske van centra za obuku Kulikoro, naša uloga i pozicija dobija na značaju.

Koordinisati u svemu tome potrebe Čete za obebjeđenje (Force protection), medicinskih i ostalih timova za obuku, uvezati kompletnu logistiku preko jednog pripadnika misije, na vrijeme i bez propusta, nije lako. Znanje koje smo stekli

Konsultacije na visokoj pustinjskoj temperaturi

na vojnoj akademiji, iskustvo na međunarodnim vježbama, ocjenjivanje naših jedinica po OCC konceptu, samo su osnova za rad u međunacionalnom okruženju. Meni je bilo veoma značajno iskustvo koje sam dobio kroz logističku pripremu prvog crnogorskog AVPD tima u misiji NAVFOR ATALANTA. Tamo sam kompletnu logističku podršku organizovao uz podršku pripadnika Pomorskog odreda Mornarice Crne Gore, uvezujući je sa GŠ i MO CG.

Uskladiti potrebe 15-tak različitih timova za obuku, donijeti precizan stav i jasnu odluku, veliko je iskustvo za oficire Vojske Crne Gore na dužnosti logističkog oficira misije EUTM.

Opremanje vojnika na daleke destinacije: Ali, zato je i velika satisfakcija vidjeti konvoje vozila sa učesnicima EUTM koji kreću na obuku van kampa, na udaljenost od 800-1000 km, znajući da je kompletna logistička priprema odrađena dobro. Tome prethodi izuzetno veliki posao. Treba pripremiti neophodnu opremu i materijal, uvezati civilne ugovarače da bi vozila, kontejneri i kamioni za utovar stigli na vrijeme. Valja obezbijediti hranu, vodu, gorivo, EUTM vozila za prevoz ljudstva, uvezati medicinsko osoblje sa helikopterskim sastavom misije... Pri tome, treba isplanirati šta se kojim putem transportuje, da li kopnenim ili vazdušnim, zavisno od sigurnosne situacije. Sve to zahtijeva veliku koncentraciju, iskustvo i neprekidni rad. Prihvat EUTM pripadnika na mjestu obuke, logistička podrška na terenu, priče su za sebe.

Lijepo je kada na kraju misije dobijete i zvanično pismo ili pohvalu od samog komandanta misije EUTM, generala Belgijske vojske. Ja sam pohvalno pismo dobio za izuzetan rad i profesionalan odnos.

Veliki je uspjeh da su članovi komande, kolege i starješine zadovoljne našim radom i ulozenim trudom. Predstavljati jednu malu, ali kvalitetnu i sposobnu vojsku je zahtjevno i iziskuje veliki napor i rad.

Mapa Malija i pozicija glavnog grada, Bamaka

Promocija vojnog poziva u srednjim školama

Od 7. do 23. marta predstavnici Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore posjetili su 18 srednjih škola u 10 crnogorskih gradova, Podgorici, Nikšiću, Danilovgradu, Cetinju, Baru, Kotoru, Herceg Novom, Beranama, Bijelom Polju i Pljevljima

Predstavnici Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore posjetili su od 7. do 23. marta 18 srednjih škola u 10 crnogorskih gradova, u Podgorici, Nikšiću, Danilovgradu, Cetinju, Baru, Kotoru, Herceg Novom, Beranama, Bijelom Polju i Pljevljima.

Cilj ovi posjeta bila je promocija vojnog poziva i studiranja na uglednim vojnim akademijama u inostranstvu. Iz tog razloga, na svim predstavljajanjima tokom susreta sa srednjoškolcima, učenicima III i IV razreda srednjih škola, bio je neko od mladih oficira Vojske Crne Gore, doskorašnjih kadeta na akademijama u Grčkoj, Makedoniji, Hrvatskoj, Italiji ili Sjedinjenim Američkim Državama.

Promocija u Baru, u Srednjoj stručnoj školi

Pred danilovgradskim gimnazijalcima

U Kotoru, sa učenicima gimnazije i Srednje pomorske škole

iva i vojnih akademija n školama

Slušajući predstavnike Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore:
Gimnazija u Nikšiću

Kapetanica Sanja Pejović predstavlja vojni poziv
učenicima gimnazije „Petar I Petrović Njegoš“ u Danilovgradu

Kadetkinja sa West Point-a Nevena Nikolić

Promocije su bile izuzetno posjećene, a učenici, od juga do sjevera Crne Gore, pokazali su veliko interesovanje. Predstavnici Ministarstva odbrane đacima u učionici, njima bliskom ambijentu, predstavili su višestruke prednosti vojnog poziva u Crnoj Gori, kao članici Alijanse, mogućnosti karijernog razvoja i usavršavanja, pogotovo kada se krene sa pozicije kadeta, koji predstavljaju budući komandni sastav Vojske Crne Gore.

Riječ je o akciji kojom je Ministarstvo odbrane željelo da na atraktivan i mladima blizak način približi ideju o mogućnosti školovanja na inostranim vojnim akademijama i, generalno, o prednostima vojne karijere, onima koji su u fazi izbora svoje životne profesije.

Peko Nikolić, student IV godine Vojne akademije „Dr. Franjo Tuđman“

Ispunjenje tajnog dječaćkog sna

Podrška porodice nije izostala:
Peko Nikolić

Peko Nikolić, kadet četvrte godine na Vojnoj akademiji „Dr. Franjo Tuđman“ u Zagrebu, rođen je u Podgorici 1994. godine. Završio je Gimnaziju „Petar I Petrović Njegoš“ u Danilovgradu, kao dobitnik Luče.

„Moj glavni motiv za pristupanje vojsci jeste - služenje domovini. Svakako, i želja za ličnim ostvarenjem i uspjehom, izazovima koji očekuju svakog ko se odluči za ovaj poziv“, kaže Peko u razgovoru za *Partner*.

Porodica iznenađena, ali podrška nije izostala: Vojni poziv bio je Pekov tajni dječaćki san. Osjetio je, kaže, želju da služi svojoj državi Crnoj Gori, a i da izvuče iz sebe ono najbolje. Želio je da testira svoje granice, uvjeren da mu vojni poziv pruža takve mogućnosti.

A kako je porodica primila njegovu odluku?

„Kad sam majci i sestri saopštio da sam primljen na Vojnoj akademiji u Zagrebu, bile su u šoku. Ali, nije izostala njihova nesebična i potpuna

„Tokom ove četiri godine na akademiji, shvatio sam da je to ono što sam oduvijek želio.

To je jedno neprocjenjivo iskustvo“, kaže ovaj mladi Podgoričanin i nekadašnji Lučonoša danilovgradske gimnazije, pripadnik prve generacije studijskog programa Vojno inženjerstvo na Vojnoj akademiji u Zagrebu

podrška. Podržalo me čak i moje društvo, što mi je puno značilo“, iskren je Peko.

Što je najvažnije, nije se pokajao, iako je početak bio težak i naporan.

„Trebalo je vremena da se naviknem na vojni režim. Ali, tokom ove četiri godine, shvatio sam da je to ono što sam oduvijek želio.“

Sagovornik *Partnera* uvjeren je da je cilj zahtjevnog pripremnog kampa - odmah obaviti selekciju među onima koji su spremni za buduće napore i onima koji nijesu. Peko je savladao pritisak i nije odustao.

Dio prve generacije vojnog inženjerstva: Peko pripada prvoj generaciji na smjeru Vojnog inženjerstva zagrebačke vojne akademije.

„To znači da nijesmo mogli očekivati značajniju pomoć starijih kolega koji su studirali po starom programu. Ali, imali smo podršku zapovjednika, profesora i instruktora koji su pristupačni za svaku saradnju.“

Peko kaže da se znanja studenata na vojnim i civilnim akademijama ne razlikuju mnogo.

„Mi ne zaostajemo za civilnim studentima, ali se usmjeravamo na znanja koja su bitna sa vojnog aspekta. Smatram da je nama možda i teže, s obzirom da na uobičajene akademske obaveze imamo dodantu

Sklekovi, trbušnjaci...

Peko kaže da je vojni poziv vrlo zahtjevan i objašnjava standarde neophodne psihofizičke spremne. „Psihofizička sprema jedan je od osnovnih uslova za prijem na akademiju i sastoji se od nekoliko disciplina čije se norme moraju savladati. One su na akademiji u Zagrebu različite za kadete i kadetkinje. Tako su 42 skleka u dva minuta minimum za muškarce, a za žene 19. Muškarci 3.200 m moraju istrčati za najviše 15,30 minuta a žene za 18 minuta.

vojnu obuku, vojne kampove, vojnički način i režim života.“

Radni dan jednog kadeta znatno se razlikuje od dana studenta nekog civilnog fakulteta.

Buđenje je u 5,30. Slijede obavljanje jutarnje toalete, sređivanje sobe, doručak, jutarnje postrojavanje i smotra za podizanje zastave. Predavanja su od 8 do 14 sati. Poslije ručka, zavisno od dana, imaju vojnu obuku ili sportske sekcije. Nakon večere u 18 sati, obavezno je učenje.

„Na višim godinama više je i slobodnog vremena. Na prvoj godini imamo samo jedan ili dva slobodna vikenda u mjesecu. Radnim danom moramo biti u kasarni najkasnije do 21,30, kada je večernje postrojavanje. Zatim se obavlja redarstvo u objektu. U 22 sata svi moramo biti u svojim sobama, spavati ili učiti“, objašnjava Peko.

Disciplina je imperativ, zahtijeva se uredan i pristojan izgled, dobro ponašanje i uspjeh, kako na akademskom planu, tako i u vojnom dijelu.

Specifičnost vojnog poziva: „Vojni poziv i način života izgradi osobu i ličnost, usadi bitne vrijednosti, kao što su integritet, čast, poštenje. Integritet je kada radiš dobru stvar

Pripreme za budući poziv: Kadeti vojne akademije u Zagrebu sa opremom

i kada to niko ne vidi i za koju ne očekuješ nagradu. Ljubav prema vojnom pozivu je neophodna, kao i istrajnost, upornost i ambicija.“

Čojstvo i junaštvo o kojima govori naša crnogorska krilatica definitivno su neophodni za rad u vojsci i služenje svojoj domovini, smatra ovaj budući potporučnik u Vojsci Crne Gore.

„Posao je osiguran i to je velika beneficija. Ali, vojna akademija je samo početak oficirske karijere jer, vojni poziv zahtijeva učenje i usavršavanje tokom čitave karijere.“

Koja je Pekova preporuka onima koji žele da upišu vojnu akademiju?

„Da budu spremni na rad i napore, ali da ne odustaju kod prve prepreke. Ovaj posao je timski, tako da pomoć nikada neće izostati“, kaže Peko.

Sagovornik *Partnera* kaže da planira da nakon četvrte godine osnovnih studija upiše i master, ukoliko bude mogućnosti. Nakon toga slijedi početak vojne karijere.

„Nadam se daljem napretku i usavršavanju, odlasku na visoke vojne škole. Kako smo sada i članica NATO-a, siguran sam da su mogućnosti za napredak još veće“, zaključuje crnogorski kadet.

M. D.

Darko i Lazar Knežić

Otac i sin, zaljubljeni u more i Mornaricu

Kapetan fregate sa izuzetnom karijerom operativca i stratega, i poručnik korvete, prvi crnogorski kadet na Pomorskoj vojnoj akademiji u Livornu. „Nikada ne znate koliko ostane u djeci od onoga što vide i čemu prisustvuju, kakav to utisak ostavlja na njih. Nisam ga svjesno podsticao, niti želio da se nešto tako važno desi po nagovoru, ili porodičnoj inerciji,“ kaže Darko o sinovljevom izboru

Darko u posjeti sinu na Akademiji u Livornu

Darko Knežić, kapetan fregate, danas v.d. načelnika Odjeljenja za planiranje i razvoj u Generalštabu Vojske Crne Gore, kaže za *Partner* da više ne zna da li je on dio Mornarice ili je tačnije reći da je Mornarica dio njega.

U takvoj ljubavi, mora da ima nečeg očaravajuće zaraznog, što učini da i bez riječi, bez nagovaranja i ubjeđivanja, oni oko tebe počinjnu da te slijede, u želji da okuse bar dio te i takve posvećenosti. U poslovnom okruženju, neminovno je poštovanje, u porodici, ništa iznenađujuće da neko od tvoje djece krene istim putem. Rezultati nekih istraživanja (a istraživanja se danas bave svim i svačim) kažu da nisu najsrećniji ljudi koji imaju novac, moć ili društveni status, već da su najsrećniji oni koji u životu nađu nešto što smatraju svojom misijom.

Prelomni dani i roditeljske strijepnje: Mora da je i Darkov sin **Lazar** osjetio instinktom djeteta toliku očevu ljubav prema moru, brodovima, mornarskoj bijeloj uniformi, mora da je uočio posvećenost poslu koji se

doživljava kao misija, pa ga više ništa nije moglo spriječiti da upiše Pomorsku vojnu akademiju u Livornu.

„U početku sam bio zabrinut. To je težak posao, koji ne može da se radi površno, traži cijelog čovjeka. Bojao sam se i kako će Lazara jednog dana primiti moje kolege. Oni koji su nekad učili od mene, danas su na komandnim dužnostima. Strijepio sam da li će moj sin biti na visini zadatka“, kaže Darko.

U međuvremenu je Lazar, nakon okončanja akademije, postao poručnik korvete, sa radnim angažmanom na Školskom brodu „Jadran“, kao komandir jednog odjeljenja.

Porodična priča Knežića prelama se sa pričom o raspadu Jugoslavije, okolnostima na koje nisu mogli uticati, a koje su itekako uticale na njihov dalji životni put. Tokom svih tih prelomnih momenata, formirala se i Lazarova ličnost, u onim za svakoga najdelikatnijim godinama.

„Bio sam baš mali kad smo došli u

Tivat. Tata me je često vodio na posao. Nisam bio fasciniran, dok me jednom nije odveo da prisustvujem onome što zovemo operativni dio, na neku vježbu. Bio sam opčinjen svom tom dinamikom na moru, brodovima, helikopterima koji su kružili.“ Tog, danas neodređenog datuma, nešto novo se rodilo u Lazarevoj ličnosti, nešto sasvim određeno, iako je i tada, kao i danas, njegovao mnoga interesovanja.

„Nikada ne znate koliko ostane u djeci od onoga što vide i čemu prisustvuju, kakav to utisak ostavlja na njih. Nisam ga svjesno podsticao, niti želio da se nešto tako važno desi po nagovoru, ili porodičnoj inerciji,“ kaže Darko o sinovljevom izboru.

Selidbe: Njihova priča u velikom dijelu je, zapravo, priča o selidbama, odvojenim i zajedničkim, porodičnim. Darko je rođen u Šibeniku, a školovanje i posao vodili su ga i do Zagreba, Splita, Beograda, Tivta, Bara, Podgorice, Brisela. Lazara, za sada, do Tivta, Bara, Brisela, Italije.

Ljudi koji vole more u njemu vide svoj zavičaj ali, to su ljudi nemirnog duha.

„Mojoj djeci, a imam još ćerku i sina, govorim da moraju da se bore, jer život nije bajka. Ali, da u svakoj nedaći moraju zadržati ljudskost. Lazaru kažem da autoritet neće steći na osnovu onoga što nosi na rukavu, nego onoga što nosi u sebi“, kaže Darko. Dodaje i da djecu podstiče ambiciji, ali zdravoj. „Treba težiti napretku. Ali, roditelji znaju da pretjeruju u ambicijama“.

Lazar je naš prvi kadet sa Akademije u Livornu, koja je među najstarijim institucijama ove vrste u Evropi, osnovana je 1881. godine.

„I ima rigorozniji sistem od mnogih drugih škola i fakulteta. Izuzetno poštujem one koji imaju diplomu Pomorske vojne akademije u Livornu. To mogu iznijeti samo jake ličnosti“, ističe Lazar. Dok govori o iskušenjima na koja je nailazio na ovoj prestižnoj italijanskoj obrazovnoj ustanovi, kaže da zapravo nije imao nikakvu predstavu o tome što ga tamo čeka, „Nisam znao ni što od stvari da ponesem. Nisam baš najbolje znao italijanski, a odmah sam upao na predavanja“, priznaje.

U momentima kriza, primjenjivao je metode koje su njemu pomagale. „Imao sam svesku na čije sam korice ispisao motivacione rečenice, u stilu – tata je uspio, moraš i možeš i ti. Naravno, bilo je drila na akademiji. Dođe vikend, pa nam još i potenciraju da se naši drugovi sa civilnih akademija i fakulteta provode, izlaze. Ima tu dosta odricanja,

Darkova bogata vojna karijera

Darkova vojno-mornarička karijera je prebogata da bi se njome bavili u detalje. Još od Srednje mornaričke škole i Mornaričke vojne akademije u Splitu, imao je trasirani put vojnog pomorca.

Najduži period proveo je u 18. brigadi raketnih topovnjača, jednoj od elitnih jedinica tadašnje vojske, gdje je prošao činove od podoficira do zamjenika komandanta i komandanta. Odmah po dolasku u Tivat '92. godine, postao je komandant Raketnog čamca RČ-308. U Bar prelazi nakon šest godina, gdje je '99. dobio dužnost komandanta raketne topovnjače (RTOP-405). U septembru iste godine otišao je na komandno-štabno usavršavanje.

Po formiranju Vojske Crne Gore, prelazi u Generalštab. Već 2007. godine, po prvi put je u VCG formirano odjeljenje za međunarodnu vojnu saradnju i Darko Knežić odlazi u Misiju, u Brisel.

„Desile su se neke velike stvari, bili smo lokomotiva nekih procesa u društvu. Uslijedio je ulazak u NATO, sada sam u Odjeljenju GŠ za planiranje i razvoj. Ali, Mornarica je neizbrisivi dio mene“, kaže za Partner.

Na Pinama u Tivtu

najviše zbog porodice koja nedostaje“, kaže Lazar.

Naravno, poslije su krenula druženja, formirala se duboka prijateljstva, ona za cijeli život. „Moji prijatelji sa studija dolaze u Crnu Goru, ja odem u Italiju kad mogu. To su jake, posebne veze, sa njima sam provodio 24 sata, znamo ko kako diše.“

Kolege u uniformi: Kada se vratio sa školovanja, otac je shvatio da pored sebe ima oficira, sa kojim može da razgovara kao sa kolegom.

Lazar dodaje da ga svuda pitaju za oca, prepričavaju anegdote, nalaze sličnosti i razlike. „To me podstiče da budem još bolji. Kažu mi da ličim na njega, a meni prija. Tata voli da slaže sudoku i ispunjava ukrštene riječi. Ja tako počeo u trenucima odmora da ispunjavam ukrštenicu, a jedan zastavnik mi kaže – kao Darka da gledam.“

Darko sluša uz onaj njegov vječiti osmi-jeh, poznat svima koji ga znaju. Možda mu jače oči zasijaju. „Ne mogu reći da mi ne znači kada iz potpalublja Jadrana izađe grupa podoficira i oslove me sa 'komandante' ili 'šefe'. To znači da si ostavio trag. Upravo to pokušavam da usadim u djecu – da svi težimo boljem životu, ali da se moraju zadržati mjera i ljudskost“, kaže Darko.

Lazar ima dosta planova. Volio bi da završi master u Italiji, ali i da se zadrži što duže na brodu, pa da, kako kaže „odradi nekoliko misija sa strane“...Jednostavno, voli ljude i različita iskustva. U Italiji je završio kurs za ronioce, pa za skipere, ima „A“ i „B“ licencu, ma što to značilo onima koji se razumiju u plovidbu.

„Znam da je radoznao. Ali, iznenadila me je tolika njegova strast i posvećenost poslu“, kaže Darko.

I.V. i G.B.

Crnogorski i američki vojnici na zajedničkoj obuci u zimskim uslovima

Naši vojnici na dubokom snijegu Bjelasice

Kako spasiti unesrećene u lavini, ukazati im pomoć i bezbjedno transportovati

Kada se govori o vojničkoj obuci, neminovno se zamišljaju vježbe gađanja, marševa... Zamišljaju se oružje, šljemovi, vojna vozila...Ali, nije uvijek baš tako

Slika vojnika u bijelim kombinizonima, koji se utapaju u bjelilo snijega visokog oko dva metra, koji jedan do drugoga u nizu, šuteći, skoro ritmično, ubadaju neke čudne duge štapove, potpuno mijenja tu predstavu.

Na padini Bjelasice, u mjestu koje se zove Vranjak, od koje se u bliz-

ini vidi samo jedan od vrhova na kojem je stanica za novo skijalište, i na kojoj iz snijega vire samo krovovi zavijanih drvenih kućica jednog etno sela, nebo nije samo iznad vas.

Baš tu, 29 vojnika, 22 pripadnika Vojske Crne Gore i sedam pripadnika Oružanih snaga Sjedinjenih Američkih Država imali su zajedničku obuku u zimskim uslovima, koja je obavljena od 15. januara do 2. februara.

Riječ je o prvoj obuci u zimskim uslovima koju su naši vojnici, pripadnici Planinske čete i Druge

pješadijske čete iz Pljevalja imali sa pripadnicima Oružanih snaga SAD-a.

Svi vojnici, i naši i američki, izuzetno su spremni i obučeni. Nikome od njih ovo nije prvi put da se obučavaju u segmentima zimske alpinistike.

Major **Miladin Čogurić** kaže da je bila riječ o napornom i zahtjevnom „drilu“, tokom kojeg je svaki dan detaljno isplaniran, od ranih jutarnjih sati do kasne večeri. Odmora nije bilo. Od posebnog je značaja da je riječ o jednom od onih segmenata obuke u kojima

je najizraženija humana strana vojničkog poziva, u kojima Vojska Crne Gore jača svoje kapacitete za pomoć civilima.

Major dodaje da je za ovu vrstu obuke neophodna duga i detaljna priprema, koja se obavila u saradnji sa američkom stranom nekoliko mjeseci unaprijed.

Vježba spašavanja unesrećenih u lavini: Toga dana, kada smo boravili u posjeti vojnicima, na programu je bila vježba spašavanja unesrećenih u lavini. Narednih su, naravno na skijama, išli na Žabljak, a potom na dvodnevni marš od 50 kilometara i noćenje u snijegu.

Za spašavanje unesrećenih u lavini nije neophodno imati samo fizičku kondiciju i spremnost, već posjedovanje posebnih vještina i znanja, od poznavanja osobina snijega, do upravljanja specijalnim nosilima i ukazivanja sasvim specifične vrste prve pomoći.

Obuka je toga dana bila podijeljena u više segmenata, za pronalaženje zatrpanog, ukazivanje pomoći i transport.

Vojnici ne znaju gdje su na označenim lokalitetima od po nekoliko stotina kvadrata, koja nazivaju „sidrištima“, zatrpani predmeti, ruksak ili nešto slično, koji „simuliraju“ unesrećene.

Grubo i „fino“ sondiranje terena: Na prvom sidrištu, vojnici lagano uranjaju štapove duge više metara u duboki snijeg. Prvo se grubo sondira teren, a onda dolazi „fina“ ruka. Vojnici su podijeljeni u dvije podgrupe. Dvojica osmatraju sa strane, kao što bi i u realnoj situaciji osmatrali da li postoji opasnost od novog obrušavanja snijega. Njihovo je prisustvo neophodno. Uvijek treba obaviti kontrolu kvaliteta snijega, da se

Sprava koju bi morali imati i oni koji se bave zimskim ekstremnim sportovima: Pips

vidi da li je sklon novim lavinama. Ima tu i drugih finesa, teško objašnjivih laicima. Značajno je koji dio tijela se „zakači“ štapom, po čemu se to može shvatiti, kako uvećati sopstvene šanse za preživljavanje pod lavinom, do kada se mora ukazati prva pomoć da se nesreća ne okonča fatalno...

Druga se vježba obavlja sa specijalnom spravicom veličine šake, koju zovu „pips“, kojom se mnogo brže locira osoba ili više njih koje je zatrpa lavina. Naravno, neophodno je i da unesrećeni imaju istu spravu, jer radi po principu odašiljača i

„Naši vojnici moraju savladati i osnove ukazivanja prve pomoći u slučaju loma, hipotermije, i sličnih posljedica padova, udaraca i zatrpanja lavinom

predajnika. Oni koji se bave ekstremnim zimskim sportovima, po pravilu bi je morali imati.

Trag dugog konopa koji visi niz padinu vodi do njenog vrha, na kojem stoji grupa naših i američkih vojnika koji pridržavaju spasilačke sanke na kojima je vojnik, zbrinut po svim pravilima ukazivanja prve pomoći u ekstremnim zimskim situacijama i okolnostima.

„Naši vojnici moraju savladati i osnove ukazivanja prve pomoći u slučaju loma, hipotermije, i sličnih posljedica padova, udaraca i zatrpanja lavinom. Po pravilu, neko bi morao stajati u dnu padine da ukazuje na pravac kojim treba spuštati nosila, da ne dođe do kakve nove nezgode“, objašnjava major.

Neprocjenjiva razmjena iskustava: Na dubokom snijegu Bjelasice, ne razaznaje se koji su naši a koji američki vojnici. Kapuljače bijelih kombinezona od specijalnog platna prekrivaju im pola lica. Drugu polovinu - ogromne naočare. Svi su izuzetno iskusni i dopunjuju se u svakom segmentu obuke.

I za američke vojnike ova obuka je izuzetno značajna. Sa crnogorskim vojnicima razmjenjuju iskustva, preuzimaju dobre stvari jedni od drugih, a crnogorske planine, zbog svoje raznovrsnosti, pružaju širok dijapazon mogućnosti za obuku u zimskim uslovima.

U pola sata, dok se temperatura spušta brže od sunca, nestalo je za padinom svih 29 vojnika, i ruksaci i štapi. Dok su nas spuštali motornim sankama, srijećemo ih kako se spuštaju prema kasarni u Kolašinu, na skijama i 20-tak kilograma tereta u ruksaku na leđima.

(G. B.)

Patrolni čamci

Od traganja i spašavanja do zaštite luka i plovnih puteva

Smatra se da su u ovom trenutku najveći rizici za pomorsku bezbjednost terorizam, piraterija i oružana pljačka na moru, trafikung, ilegalno ribarenje, pomorski akcidenti i dr. Neophodnost brzog reagovanja na široki spektar incidenata na moru, a da se pri tome ne troše resursi većih brodova, dovela je do razvoja i uvođenja u operativnu upotrebu niza manjih plovnih sredstava – čamaca, opremljenih i osposobljenih za brzo

Osnovna namjena čamaca za brzi odgovor je patroliranje u obalnom pojasu, spašavanje na moru, medicinska evakuacija, zaštita luka i većih ratnih brodova na sidrištu, kontrola ribarenja i drugo. Ovi čamci u upotrebi su širom svijeta. Proizvode ih mala i velika brodogradilišta, a u zavisnosti od taktičkih zahtjeva mogu biti različito opremljeni i naoružani

reagovanje. Brzi patrolni čamci su najbrža i najekonomičnija opcija jakog prisustva na moru, pa se tako često i nazivaju čamcima za brzi odgovor.

Njihova osnovna namjena je patroliranje u obalnom pojasu, spašavanje na moru, medicinska evakuacija, zaštita luka i većih ratnih brodova na sidrištu, kontrola

ribarenja i drugo. U zavisnosti od organizacije i veličine sistema pomorske bezbjednosti, mogu biti u sastavu ratnih mornarica, obalskih straža ili policije.

Ovi čamci u upotrebi su širom svijeta. Proizvode ih mala i velika brodogradilišta, a u zavisnosti od taktičkih zahtjeva mogu biti različito opremljeni i naoružani.

Američki čamci klase ARCHANGEL i RB-M 45 (eng. Response Boat Medium) spadaju među najbrojnije modele u operativnoj upotrebi.

Višestruka misija obalske straže:

Šta je obalska straža, može se objasniti na američkom primjeru. Obalska straža SAD u svom sastavu ima raznovrsne tipove brodova i plovnih sredstava. Ratna mornarica SAD težišno je usmjerena na misiju zaštite interesa izvan SAD-a, dok Obalska straža ima zadatak zaštite prava i interesa SAD u teritorijalnom moru i ekskluzivnoj ekonomskoj zoni SAD-a.

Obalska straža većinom djeluje u obalnim područjima zemlje, obavljajući više različitih misija, uz najviše interakcije sa pomorskim saobraćajem, posebno rekreativnim nautičarima. Jer, više od 90 odsto svih inciden-

Brzi patrolni čamci - najbrža i najekonomičnija opcija jakog prisustva na moru

Crnogorska obala - potencijal koji treba zaštititi

Crna Gora ima obalu dugu 294 km i potencijalno oko 6.345,2 km² morske površine sa isključivom ili ekskluzivnom ekonomskom zonom, koju još uvijek kao država nismo proglasili.

Poređenja radi, Slovenija ima obalu dužine 47 km i akvatorij površine mora od oko 180 km², Belgija ima dužinu obale od 66 km, a Rumunija 225 km.

ta u misijama traganja i spašavanju događa se na manje od 20 milja od obale. Dodatno, Obalska straža izvršava mnoge druge zadatke u obalnim vodama i plovnim putevima. Ti zadaci uključuju kontrolu pomorskog saobraćaja, sprovođenje pomorskih zakona, bezbjednost luka, borbu protiv trgovine drogama i trafikinga,

zaštitu morskih resursa, zaštitu okoline, odbrambene operacije i dr.

Početak ovog vijeka, Američka obalska straža je pokrenula plan unapređenja postojećeg sistema čamaca koje je upotrebljavala u obalskom području (pretežno čamac tipa UTB 41). Usvojen je 2001. godine program nabavke i opremanja novim čamcima.

Nakon dvije godine, započeto je testiranje tri modela čamaca različitih proizvođača. O ozbiljnosti procesa govori podatak da je tim za evaluaciju dao preko 2.000 komentara za svaki model. Predloženo je sklapanje ugovora sa kooperacijom Marinette Marine Corporation – MMC, a 2008. godine izvršena je isporuka prvog RB-M čamca. Prije otpočinjanja serijske proizvodnje, ovaj čamac je prošao prototipska ispitivanja koja su trajala 18 mjeseci. Do marta 2015. godine Obalskoj straži su isporučena 174 čamca za brzi odgovor RB-M.

Dizajn: Ovaj čamac je dizajniran za izvršenje više različitih misija i zadataka, traganje i spašavanje, patroliranje i sprovođenje pomorskih zakona, borba protiv trgovine drogama i trafikinga, zaštita luka i plovnih puteva, sigurnost obale. Čamci imaju povećanu brzinu, veću manevarsku sposobnost, sjedišta koja amortizuju udarce tokom plovidbe kako bi se smanjio zamor posade tokom patroliranja. Dužina je 13,7 m, širina 4,5 m, gaz 1 m,

Ulasci stranih plovila u crnogorske vode udvostručeni

U naše teritorijalne vode su prema podacima MONSTAT-a u 2016. godini uplovila 3.642 strana plovila, čime je broj udvostručen u odnosu na 2007. godinu.

Samo u Bokokotorski zaliv uplovilo je tokom 2016. godine 488 kruzera! Deset godina ranije, crnogorske luke su posjetila 202 kruzera.

deplasman 16,5 t, maksimalna brzina 42,5 čv, daljina plovljenja 250 nautičkih milja sa brzinom od 30 čv, posada broji 3-4 člana u zavisnosti od zadatka.

Trup je dubokog V dizajna i aluminijumske konstrukcije. Pogone ga dva dizel motora sa jet propulzorima. Opremljen je fendering sistemom, koji dozvoljava čamcu da drugom brodu priđe bez rizika oštećenja od udara. Operativan je na stanje mora 3 i brzine vjetra 30 čv, a upravljiv na stanje mora 5 i na vjetar brzine 50 čv. Čamac posjeduje tri platforme za izvlačenje osobe iz mora, a može da tegli do 100 t. Na pramcu i na krmi nalazi se nosač za mitraljez 7,62 mm.

Pomorska bezbjednost Crnogorske obale: Pomorska bezbjednost crnogorskog dijela Jadranskog mora u nadležnosti je Mornarice Vojske Crne Gore, Odjeljenja granične bezbjednosti pomorske policije i Uprave pomorske bezbjednosti.

Prepoznajući složenost i potrebu obezbjeđenja pomorske bezbjednosti, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova

i Ministarstvo saobraćaja i pomorstva su 2015. godine zaključili Sporazum o međusobnoj saradnji u oblastima sigurnosti i bezbjednosti pomorske plovidbe, integrisanog sistema kontrole, nadzora i zaštite na moru i granične kontrole.

Misije i zadaci Mornarice Vojske Crne Gore u oblasti odbrane, pomorske bezbjednosti i sigurnosti na moru, vremenom su postale sve sofisticiranije i zahtjevnije, nametajući imperativ opremanja i modernizacije iz prvenstveno nacionalnih potreba, pa zatim i interoperabilnosti sa NATO saveznicima.

U cilju zaštite nacionalnih interesa i prava na crnogorskom dijelu Jadrana, Mornarica nastoji da održava optimalan stepen opremljenosti, popunjenosti i obučenosti posada i plovnih jedinica. Uz neprekidan nadzor površinske situacije na moru, Mornarica mora da ima sposobnost brzog reagovanja, posebno u situacijama kada nema brod na moru. To znači da treba sveobuhvatno pristupiti cilju jakog prisustva na moru, uz visok nivo pokretljivosti, tj. odgovarajući stepen gotovosti dijela snaga za reagovanje na krizne situacije na moru.

Kapetan fregate
Željko PEKOVIĆ

Smatra se da su u ovom trenutku najveći rizici za pomorsku bezbjednost terorizam, piraterija i oružana pljačka na moru, trafiking, ilegalno ribarenje, pomorski akcidenti i drugo

Prvi od državnih institucija

Viber stikeri Ministarstva odbrane

Ministarstvo odbrane prva je državna institucija u Crnoj Gori koja je uradila svoje stikere za Viber platformu.

Riječ je o 20 stikera privlačnog i modernog dizajna, sa porukama koje će korisnicima Vibera sigurno biti atraktivne u njihovoj redovnoj komunikaciji.

Sa namjerom i željom da se i ovim projektom približi mlađoj populaciji, Ministarstvo odbrane težilo je da likovnim rješenjima obuhvati pripadnike sva tri vida vojske, kopnenu vojsku, mornaricu i vazduhoplovstvo, kao i da reflektuje težnje da poveća broj žena u Vojsci Crne Gore.

Stikeri su u upotrebi od 26. marta, bez naplate.

Zapis o jednoj crnogorskoj porodici

Sredanovići, četiri generacije plemenitih izdanaka

Porodica Sredanović

Sablje, na desetine odlikovanja iz raznih ratova, zlatne toke i dolama, puške, požutjele fotografije, patinom pričaju o sjaju kuće Sredanovića, o četiri generacije u misiji vjernosti crnogorskim gospodarima, od Svetoga Petra do kralja Nikole. Pričaju o Stanoju, Đuku, Jovanu, Iliji. Svojim slobodarstvom istakla se i porodica Mašana Sredanovića, unuka Đukovog brata Laza

Malena kolijevka Sredanovića, iskri svojim plemenitim izdancima još od vremena **Petra I**, kada izlazi na istorijsku pozornicu, do današnjih dana.

Prvo je u službu kod **Petra I** stupio **Stanoje Sredanović**. Nakon što je oslijepio, 1821. godine, u Cetinjski manastir došao je njegov devetogodišnji sin **Đuko**, koji je počeo da služi svetog gospodara, koristeći priliku za sticanje pismenosti i obrazovanja.

Đuko Sredanović rođen je 1813. godine, u Dobroskom selu. Njegova majka bila je **Krstinja** rodom **Marićević**.

Kad se zamomčio, Đuko je postao perjanik Petra I. Tu će upoznati svog vrsnika **Rada Tomova**, budućeg gospodara Crne Gore. Prijateljstvo dva mladića trajace dvije decenije, do vladicine smrti. **Petar II** je uzeo Đuka za perjanika, da bi ga kasnije postavio za upravitelja Dvora i

ađutanta. Kako je vladika pobolijevao, Đuko je sve više bio brižnik i sapatnik, čuvar gospodarevih misli i nada, intimni svjedok vladčinog života. Prilježno je Đuko pazio vladiku, pa se sa njim i sukobljavao, ako je vladika zanemarivao svoje zdravlje.

Đuko u prvoj predstavi Gorskog vijenca: Interesantno je da je Đuko igrao u prvoj predstavi "Gorskog vijenca", koja je izvedena za Njegoševog života, u ulozi popa **Mića**.

Ljuba Nenadović je u martu 1851. godine, u Napulju zabilježio razgovor u kojem Đuko kaže Njegošu: "Ja bogomi gospodare, volim ovoga popa Mića što ne zna da čita, nego ovakve učene popove što zamute pa-

met u narodu”. Pored svakodnevne dvorske službe, sakupljao je i pisao epske narodne pjesme, deseterce.

O njegovom životu sačuvano je više anegdota koje svjedoče o čvrstom karakteru i zanimljivoj ličnosti.

Kad je crnogorski vladika bio u posjeti kralju Italije, Đuko je gospodara čekao u hodniku. Izlazeći, kralj je prišao Đuku i duboko mu se poklonio. Đuko se na to ukoči kao kip. Petar II ga upita kad siđoše niz stepenice: ”Ada Đuko, ti se kralju ni malo ne pokloni!” ”A Boga mi jesi čudan, kralj Italije od kako se rodio danas prvi put gleda Crnogorca, pa zar pogrbljena da ga vidi”, odgovori Đuko.

U Rimu su Njegoš i pratnja dobili ukrašene mermere sa Cezarove palate, stare dvije hiljade godina. Na Njegoševe komentare da je Crna Gora puna krša starih na stotine miliona godina, Đuko je kazao: ”Bogomi sam gospodare i ja to isto govorio.pri polasku iz Rima cijelu tu svoju zbirku prodam jednom putniku”.

Na putovanja je Đuko često nosio knjige i čitao ih u slobodno vrijeme. Sa putovanja je donosio mnoge stvari, poput velikog ogledala, porculanskih tanjira, djelove namještaja... Među ostalim predmetima, i ”šatulu sa priborom za nokte” koju je opisala **Isidora Sekulić** prilikom boravka

Vjerni pratilac Njegošev, junak za Danilovog doba: Đuko Sredanović

u Đukovoj kući 1937. godine. Ona je o Đuku zapisala: ”Vladiku Rada je znao kao dete i kao čoveka, kao zdrava i bolesna, iskrena i zvanična”.

Nekoliko anegdota o njegovom životu zapisao je i Ljuba Nenadović. Prilikom Njegoševe posjete amfiteatra Sibila, Njegoš je sa vodičima ušao u pećinu, a Đuko im je ostajući napolje poručio: ”Boga mi ako ne izađete za jednu uru, ja ću sve ove što napolje ostaše isjeći”. Kad su jednom prilikom, italijanski generali, gledajući u Đukov jatagan pitali koliko je pogubio glava, on je odgovorio: ”Molto, molto”. Pozdravljajući se sa italijanskim oficirima on im je rekao: ”Adio đenerale. Adio šinJOR kolonelo! Što nosite te sablje cijelog života uzalud? Dođite u Crnu Goru da siječemo.”

Znao rukovati topom: Nakon Njegoševe smrti, Đuko je ostao u službi knjaza **Danila**. Istakao se junaštvom u ratovima 1852/53, 1858.

Mašan Sredanović i sinovi

Snagom srca i strašću za slobodom, slavnu tradiciju porodice Sredanović nastavili su da pronose i **Mašan Kinjov**, unuk Đukovog brata **Laza** i njegova porodica.

Mašan, ratnik iz Balkanskih ratova i Prvog svjetskog rata, izdahnuo je u cetinjskoj tamnici. Kada su nakon rata došli njegovoj supruzi **Joši**, rođenoj Šoć, sa priznanjima i naknadama, ona je kazala da joj medalje ne trebaju i dodala: ”Ja sam dug ovoj zemlji platila kostima.”

I jeste. Mašanova tri sina **Mitar**, **Arsenije** i **Krsto**, dva učitelja i jedan pitomac akademije, dali su svoje živote u Narodnooslobodilačkoj borbi. Mitar je poginuo u jesen 1941. godine u Hrvatskoj, a Krsto na čelu čete u Katunskoj nahiji, juna 1944. godine. Arsenije je učesnik 13-julskog ustanka, borac Lovčenskog odreda, ozbiljno ranjen na Pljevljima. Preminuo je 1944. godine u Bariju, u Italiji, kao komesar bolnice.

i 1862. godine, naročito u borbama na Filipovom kršu, kod Žabljaka, u Limljanima, Krnjicama, Adžovim vrbama i Ponorima. Jedini je koji je znao rukovati topom, pa je opjevan njegov podvig kada je, gađajući sa Filipova krša, slomio turski top i pobio njegovu posadu u Žabljaku. Nakon toga je odlikovan Zlatnom medaljom za hrabrost. Njegove ratne podvige opjevao je veliki vojvoda **Mirko Petrović** u "Junačkom spomeniku".

Knjaz Nikola je mnogo uvažavao Đuka, pa ga je 24. novembra 1860. godine nagradio titulom serdara.

Đukov sin **Jovan** rođen je 1863. godine, sedam mjeseci prije očeve smrti.

Jovan Sredanović je od najranijeg doba bio uz princa **Petra**, brinuo o njegovoj sigurnosti, nadzirao dječачke vragolije, učio ga da puca iz revolvera i puške. Knjaz Nikola mu je 1907. godine dodijelio titulu serdara. Jovan je bio blizak i sa princom **Mirkom** i princezom **Vjerom**. O uvažavanju koje je imao u porodici Petrović-Njegoš najbolje svjedoče fotografije sa posvetom koju su prinčevi i princeza poklanjali njihovom vjernom pratiocu.

Učesnik je Prvog balkanskog i Prvog svjetskog rata kao šef ordonansa. Preminuo je 1940. godine.

Ilija Jovanov nastavlja tradiciju: Jovanov sin **Ilija** je službom na crnogorskom dvoru nastavio tradiciju svojih predaka. O njegovom obrazovanju starala se italijanska kraljica **Jelena**. Ispit zrelosti položio je 1903. godine na Međunarodnom institutu u Torinu, a nekoliko semestara učio je u Firenci. Po završetku školovanja nekoliko godina je službovao kao sekretar Maršalata Dvora, a zatim računopolagač. Za vrijeme Prvog balkanskog rata je bio rukovodilac intendanture za Bar i Ulcinj. Obrazovan, evropskih manira, svojim imućstvom i tvrdom riječju imao je veliki ugled na Cetinju i u Crnoj Gori.

O njegovom obrazovanju brinula je kraljica Jelena: Ilija Sredanović

Gradio je i njegovao prijateljstva sa uglednim ljudima toga vremena, poput **Vuka Vukotića**, perjaničkog komandira, brigadira **Krsta Popovića** i mnogih drugih. Volio je pravdu, a čuvao slobodu. Interesantno je da je 1944. godine Lovčenskom odredom ustupio svoj radio-aparat na baterije. Preminuo je 1958. godine.

Inače, iz istog Stanojevog ognjišta je i **Blažo Sredanović**, ugledni međaš dijaspore, čovjek čija se riječ čuje u cijeloj crnogorskoj raseljeni.

Sablje, 26 odlikovanja iz starih ratova i još toliko iz posljednjeg svjetskog, stara tabakera, zlatne toke i dolame, srebrne puške, Njegoševi portreti, požutjele fotografije, nam-

ještaj iz toga doba, svojom patinom pričaju o sjaju kuće Sredanovića, o četiri generacije u misiji vjerne službe crnogorskih gospodara. Zaostavštinu Sredanovića čuvala je **Desanka-Dese Ilijna**, a plemenitu obavezu nakon njene smrti preuzela je porodica **Sava Matijinog Petrovića** (sin **Marije Mašanove Sredanović**), koji vraća sjećanje na trojicu ujaka, đeda i ostale zaslužne pretke i njihovo vrijeme.

*"Ne treba ih žaliti,
Jer umrijeti oni nikad neće,
Jer su vječni spomen ostavili"*

(Đuko Sredanović)

Dr Srđa MARTINOVIĆ

**Crna Gora
Ministarstvo
odbrane**

**Vojska
Crne Gore**

Iz misije EUTM u Maliju

ISSN 1800-7759
9 771800 775009